

การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ Developing Strategic Leadership Components and Indicators of Mayor in the Northeast

ชุตติเดช ยะภักดี¹, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร² และ ยุภาพร ยุภาศ³

Shutidate Yapukdee¹, Saovalak Kosonkittimporn² and Yupaporn Yupas³

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3} คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹D.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Maha Sarakham University

^{2,3} Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University

¹E-mail: shutidate301@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2623-9437>

² Corresponding author E-mail: Saovalakkk@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0589-2525>

³ E-mail: yupaporn_yu1@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3532-0808>

Received 07/12/2022

Revised 14/12/2022

Accepted 14/12/2022

บทคัดย่อ

ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ผู้นำเป็นบุคคลที่มีอำนาจ มีอิทธิพลในการบังคับบัญชา มอบหมายงานและกำกับดูแลให้งานเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นหน่วยงานแรกที่ทราบถึงปัญหาของประชาชนในพื้นที่ การนำพาองค์กรให้ประสบผลสำเร็จในการให้บริการประชาชนในพื้นที่ ผู้นำองค์กรจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีกลยุทธ์ในการดึงศักยภาพของบุคลากรในองค์กรเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย (1) เพื่อค้นหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) สร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ (3) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มเป้าหมายคือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ใช้วิธีคัดเลือกนายกเทศมนตรีแบบเจาะจง ระยะที่ 2 การตรวจสอบยืนยันตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 276 คน ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ การวางแผนกลยุทธ์ การ

[593]

Citation:

ชุตติเดช ยะภักดี, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และ ยุภาพร ยุภาศ. (2565). การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 593-610

Yapukdee, S., Kosonkittimporn, S., & Yupass, Y., (2022). Developing Strategic Leadership Components and Indicators of Mayor in the Northeast.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 593-610; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.166>

นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการติดตาม และการประเมินผลกลยุทธ์ องค์ประกอบย่อย 10 องค์ประกอบ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร การกำหนดทิศทางขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร การวางแผนการจัดองค์กร การนำองค์กร การควบคุมองค์กร การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานกับมาตรฐาน การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข มี 70 ตัวบ่งชี้ ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) = 116.92 ที่ขั้นแห่งความอิสระ (df) = 16 ความน่าจะเป็นไปได้เข้าใกล้ 1 (p) = .62 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = .95 ดัชนีความสอดคล้องสัมพันธ์ (NFI) = .98 ดัชนีที่แสดงการยอมรับของโมเดล (TLI) = .95 ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ (CFI) = .98 ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) = .151 ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) = .010 แสดงให้เห็นว่า โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: การพัฒนา; ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์; นายกเทศมนตรี; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

The leader is the person who is most important to the success or failure of an organization. A leader is an influential person in commanding, assigning tasks, and supervising the work to achieve the goals of the organization. The local government organization is considered the first agency that knows the problems of the people in the area, leading the organization to be successful in serving the people in the area. Organizational leaders must have the knowledge and ability to have strategies to bring out the potential of the personnel in the organization for maximum efficiency. Therefore, this research The objectives of this research were to 1) identify the components and strategic leadership indicators of mayors in the Northeast; 2) create and develop strategic leadership indicators. of the mayors in the Northeast and 3) to examine the consistency of the relationship patterns Strategic Leadership Indicator Structure of Mayors in the Northeast Region Quantitative and qualitative research was used, divided into 2 phases: Phase 1: Creation and development of strategic leadership indicators. It is qualitative research. Research tools were structured interviews. The target group is 3 qualified persons using a specific selection method for mayors. Phase 2: Verification of strategic leadership indicators. The sample used in this research was 276 mayors in the

[594]

Citation:

ชุดิเดช ยะภักดี, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร และ ยุภาพร ยุภาศ. (2565). การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 593-610

Yapukdee, S., Kosonkittiporn, S., & Yupass, Y., (2022). Developing Strategic Leadership Components and Indicators of Mayor in the Northeast.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 593-610; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.166>

Northeastern region using a multi-stage random sampling method. The research tool was the questionnaire on the suitability of strategic leadership indicators of mayors in the Northeast. The results showed that Strategic Leadership Indicators of Mayors in the Northeastern Region consist of 3 main components: strategic planning; Implementation of strategies and strategy tracking and evaluation. The 10 sub-components are the analysis of the organizational environment. Orientation of the organization organizational strategy formulation, planning, organization, organizational leadership, organizational control setting performance standards working with standards Implementation of improvement There are 70 indicators. The test results of the correlation model of the mayor's strategic leadership structure in the Northeast found that the Chi-Square value = 116.92 at the floor. of freedom (df) = 16, the probability approaches 1 (p) = .62, that is, the chi-square value is not statistically significant. Coherence Index (GFI) = .95 Relative Consistency Index (NFI) = .98 Model Acceptance Index (TLI) = .95 Relative Consistency Index (CFI) = .98 Measurable Index Error in estimation (RMSEA) = .151. The root means square index of the residuals (RMR) = .010 shows that the Strategic Leadership Indicator Model of Mayors in the Northeast Region is consistent with empirical data.

Keyword: Development; Strategic Leadership; Mayor; Northeast

บทนำ

ประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7,850 แห่ง แยกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 76 แห่ง เทศบาลจำนวน 2,472 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 5,300 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จำนวน 2 แห่ง และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2,967 แห่งประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา 334 แห่ง จังหวัดบุรีรัมย์ 209 แห่ง จังหวัดสุรินทร์ 173 แห่ง จังหวัดศรีสะเกษ 217 แห่ง จังหวัดอุบลราชธานี 239 แห่ง จังหวัดยโสธร 88 แห่ง จังหวัดชัยภูมิ 143 แห่ง จังหวัดอำนาจเจริญ 64 แห่ง จังหวัดบึงกาฬ 60 แห่ง จังหวัดหนองบัวลำภู 68 แห่ง จังหวัดขอนแก่น 225 แห่ง จังหวัดอุดรธานี 181 แห่ง จังหวัดเลย 101 แห่ง จังหวัดหนองคาย 68 แห่ง จังหวัดมหาสารคาม 143 แห่ง จังหวัดร้อยเอ็ด 203 แห่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ 151 แห่ง จังหวัดสกลนคร 141 แห่ง จังหวัดนครพนม 104 แห่ง จังหวัดมุกดาหาร 55 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2563) โดยเทศบาลแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร โดยมีโครงสร้างการบริหารงานประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภาเทศบาล และฝ่ายบริหาร คือ นายกเทศมนตรี ฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วยสมาชิกสภา

[595]

Citation:

ชุดิเดช ยะภักดิ์, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร และ ยุภาพร ยุภาศ. (2565). การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 593-610

Yapukdee, S., Kosonkittiporn, S., & Yupass, Y., (2022). Developing Strategic Leadership Components and Indicators of Mayor in the Northeast.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 593-610; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.166>

เทศบาล ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง จำนวนสมาชิกจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาล โดยจะทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติคือพิจารณาออกกฎหมายท้องถิ่น ที่เรียกว่า “เทศบัญญัติ” รวมทั้งพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานโครงการพัฒนาเทศบาล ส่วนฝ่ายบริหารมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งเลือกตั้งโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

ในองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ผู้นำเป็นบุคคลที่มีอำนาจ มีอิทธิพลในการบังคับบัญชา มอบหมายงานและกำกับดูแลให้งานเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร ผู้นำเป็นผู้ประสานความต้องการของบุคคลความต้องการของงาน และความต้องการขององค์กรเข้าด้วยกัน เนตรพัฒนา ยาวีราช (2552) กล่าวว่า ภาวะความเป็นผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่นโดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น เป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือ ความเป็นผู้นำเป็นผู้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือสั่งการบังคับบัญชาประสานงานโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ (Authority) เพื่อให้กิจการงานบรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับ สัญญา เคนาภูมิ (2555, น.175) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่า เป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลและอำนาจที่มีของตนกระตุ้นชี้แนะให้บุคคลอื่นเกิดความเต็มใจแล้วกระตือรือร้นปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร การนำพาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดจึงถือเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้นำองค์กร คือ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ ที่จะเป็นผู้คอยขับเคลื่อนบริหารให้กิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ Ireland and Hitt (1999, pp.53-54) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์จำเป็นต้องดำเนินการใน 6 กิจกรรม ดังต่อไปนี้ 1) วิสัยทัศน์ร่วม ผู้นำเชิงกลยุทธ์หรือทีมงานบริหารสูงสุดจะต้องสามารถให้วิสัยทัศน์ที่แจ่มชัดและมีลักษณะที่จับใจขององค์กรได้ เป็นวิสัยทัศน์ที่ได้มาจากบุคคลฝ่ายต่างๆ ที่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง 2) ความสำคัญของสมรรถนะองค์กร ผู้นำเชิงกลยุทธ์จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการใช้ประโยชน์และธำรงรักษาจุดเด่นที่เป็นแกนสมรรถนะขององค์กรให้ได้ เพราะจุดเด่นดังกล่าวจะเป็นทรัพยากรและความสามารถที่จะทำให้องค์กรมีอัตลักษณ์ที่นำไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องมุ่งเน้นกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยกระบวนการของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้จำจะต้องมีทักษะและปฏิบัติต่อพนักงานของตนเหมือนทรัพยากรที่มีคุณค่า 4) ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร ผู้นำเชิงกลยุทธ์จะต้องดำเนินกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพที่ยั่งยืนขององค์กร ด้วยการกระตุ้นและเปิดโอกาสแก่ทุกคนให้ใช้พลังและร่วมขับเคลื่อนองค์กร ทั้งนี้ผู้นำที่มีความเข้าใจจะสามารถพัฒนาและธำรงรักษาวัฒนธรรมขององค์กรไว้ได้ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างให้เกิดความสำเร็จต่อองค์กรที่อยู่ใต้บริบทความสลับซับซ้อนของเศรษฐกิจใหม่ 5)

[596]

Citation:

ชุดิเดช ยะภักดี, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร และ ยุพาพร ยุภาค. (2565). การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 593-610

Yapukdee, S., Kosonkittimporn, S., & Yupass, Y., (2022). Developing Strategic Leadership Components and Indicators of Mayor in the Northeast.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 593-610; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.166>

การปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ผู้นำเชิงกลยุทธ์จะต้องยึดมั่นและมุ่งมั่นแน่วแน่ปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม ด้วยการแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ เชื่อถือคุณธรรม ยึดมั่นในหลักการของตน ทั้งสามารถในการคลี่คลายงาน ให้ประกอบธุรกิจบนหลักของความมีจริยธรรมนอกจากนี้ผู้นำยังต้องเรียนรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อค่านิยมและ วัฒนธรรมอย่างหลากหลาย อันจะส่งผลต่อโอกาสที่จะประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น 6) การริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้นำเชิงกลยุทธ์จะต้องสามารถสร้างความมีประสิทธิผลและความมีคุณภาพขององค์การระหว่างการควบคุมที่ เน้นความยืดหยุ่นและการริเริ่มใหม่ ๆ ที่มุ่งผลระยะสั้นกับผลระยะยาว

ความเป็นผู้นำเกี่ยวข้องกับการจูงใจ ชักจูง และชี้นำผู้คนให้ทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ (Luo, J., & Asavisanu, P. 2022) ความมีภาวะผู้นำมีผลต่อการบริหารจัดการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็น การวางแผน บุคลากร งบประมาณ วัสดุ วิธีการทำงาน และการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Butprom, K., & et al. 2021) จะเห็นได้ว่าการบริหารกลยุทธ์ต้องอาศัยการมอง การณไกลอย่างลึกซึ้ง การเห็นคุณค่าของบุคลากรและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย การมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เหล่านี้ต้อง อาศัยความเป็นผู้นำ และมิติสำคัญของการเป็นผู้นำที่ยั่งยืน ได้แก่ จิตวิญญาณของผู้นำ วิสัยทัศน์ คุณธรรมและ จริยธรรม การให้บริการ และความสามารถของผู้นำ (Jedaman, P., & et al. 2022)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นหน่วยงานแรกที่ทราบถึงปัญหาของประชาชนในพื้นที่ การนำพา องค์กรให้ประสบผลสำเร็จในการให้บริการประชาชนในพื้นที่ ผู้นำองค์กรจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีกล ยุทธ์ในการดัดศักยภาพของบุคลากรในองค์กรเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 49 และมาตรา 50 ประกอบพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562 มาตรา 15 และมาตรา 48 เบญจ (4) ได้กำหนดคุณสมบัติ ของนายกเทศมนตรีว่า สำหรับผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่า ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา เป็นการกำหนด ความรู้ความสามารถเบื้องต้นของนายกเทศมนตรีซึ่งเป็นผู้นำสูงสุดของเทศบาล หากนายกเทศมนตรีมีภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมก็จะสามารถนำองค์กรสู่ความสำเร็จคือเป็นที่ไว้วางใจต่อประชาชนในพื้นที่ ในทาง กลับกันหากนายกเทศมนตรีขาดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมแล้ว การขับเคลื่อนเทศบาลก็อาจติดขัด หรือไม่เป็นไปตามที่คาดหวังของประชาชน ดังการศึกษาของ Khanapsak (2015) ที่พบว่า ปัญหาของการ ดำเนินงานเทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจาก (1) การตัดสินใจของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มุ่งแต่ผลประโยชน์ที่จะได้รับโดยไม่คำนึงถึงการพัฒนา ที่แท้จริง (2) ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลหรือมีส่วนร่วมในเฉพาะบางพื้นที่ เท่านั้น (3) ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อย นโยบายต่าง ๆ การพัฒนาที่

เกิดขึ้นเป็นการพัฒนาแบบเดิม ๆ ต้องรอให้รัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือให้นักการเมืองเป็นผู้กำหนดให้ดำเนินงานตามแนวทางที่นักการเมืองกำหนด (4) ผู้บริหารมีการดำเนินงานที่มุ่งแต่ผลประโยชน์ตอบแทนทำให้การพัฒนา (5) ผู้บริหารขาดแรงจูงใจในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นมีความอ่อนแอ และ (6) เจ้าหน้าที่ขาดขวัญกำลังใจ เนื่องจากการใช้ระบบอุปถัมภ์ มีการทุจริตคอร์รัปชันกันมาก ซึ่งทำให้มีผลถึงการพัฒนาองค์กรเกิดขึ้นได้ไม่ หรือปัญหาที่เกิดจากผู้นำหรือนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การเทศบาลที่พบว่าตลอดระยะเวลากว่า 60 ปี ที่ผ่านมา ตั้งแต่ก่อตั้งเทศบาล คือ ปัญหาคุณภาพและคุณสมบัติของผู้นำหรือนักการเมืองท้องถิ่นที่มีค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ นักการเมืองท้องถิ่นขาดความรู้ ความสามารถในการบริหารงานเทศบาล ในเทศบาลบางแห่งมีการเล่นพรรคเล่นพวกกันจนทำให้การบริหารงานในเทศบาลไม่เต็มประสิทธิภาพ (Lertpaitoon & Wantanakorn, 2003) จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจในเรื่อง การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติงานของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อค้นหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง: ผู้วิจัยทำการศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จากตำรา เอกสารวิชาการ เพื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดนิยามการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

[598]

Citation:

ชุดิเดช ยะภักดี, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร และ ยุภาพร ยุภาค. (2565). การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 593-610

Yapukdee, S., Kosonkittimporn, S., & Yupass, Y., (2022). Developing Strategic Leadership Components and Indicators of Mayor in the Northeast.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 593-610; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.166>

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ: นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีที่มีการบริหารงานงานดีเด่น โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์และเจาะลึกมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกนายกเทศมนตรีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามหลักแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 การตรวจสอบองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย: การตรวจสอบองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย โดยผู้วิจัยได้จัดทำร่างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน สร้างเป็นแบบสอบถามการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความตรงของเนื้อหา

ระยะที่ 2 การตรวจสอบยืนยันตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ขอบเขตด้านพื้นที่: พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 จังหวัด ประกอบด้วย กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ บึงกาฬ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี อุบลราชธานีและอำนาจเจริญ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: (1) ประชากร ได้แก่ นายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 889 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2565) (2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดช่วงความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้จำนวน 276 คน (Yamane, T., 1973)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา: การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย ที่เป็นผลจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิดงานวิจัย และการสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 องค์ประกอบหลัก ด้านการวางแผนกลยุทธ์ มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

3.1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร

3.1.2 การกำหนดทิศทางขององค์กร

3.1.3 การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร

3.2 องค์ประกอบหลัก ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

3.2.1 การวางแผน

3.2.2 การจัดองค์การ

3.2.3 การนำ

3.2.4 การควบคุมองค์การ

3.3 องค์ประกอบหลักด้านการติดตามและการประเมินผลกลยุทธ์มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

3.3.1 การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

3.3.2 การปฏิบัติงานกับมาตรฐาน

3.3.3 การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา: การวิจัยนี้ ใช้ระยะเวลาอยู่ระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน 2565

5. ขอบเขตด้านสถานที่: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งนายกเทศมนตรี โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมายถูก (check-list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเหมาะสมตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือลักษณะเครื่องมือเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ดังนี้

1. องค์ประกอบหลักด้านการวางแผนกลยุทธ์
2. องค์ประกอบหลักด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ
3. องค์ประกอบหลักด้านการติดตามและการประเมินผลกลยุทธ์

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างจากตัวบ่งชี้ที่พัฒนาแล้วและมีความตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.236 – 0.854 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.977 และได้นำผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามจากการทดลองใช้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์หาค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าดัชนี ค่าสถิติไค-สแควร์ ขึ้นแท่งความเป็นอิสระ ค่า Factor Loading ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ค่าดัชนีวัดระดับความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย ดัชนี

ความสอดคล้องสัมพันธ์ ดัชนีที่แสดงการยอมรับของโมเดล ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ และ ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ

2. การพิจารณาคุณภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัว และการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของ โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายตามหลักเกณฑ์ที่นิยมโดยทั่วไปไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น.12)

ค่าเฉลี่ย 1.50 ลงมา หมายถึง ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51 ขึ้นไป หมายถึง ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความเหมาะสมมากที่สุด

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Co-Efficiency) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล เบื้องต้น ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์หองค์ประกอบตัวแปร ที่นำมาวิเคราะห์จะต้องมีความสัมพันธ์กันไม่น้อยกว่า .30 จึงจะนำไปวิเคราะห์หองค์ประกอบต่อไป

4. ค่าดัชนี KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) ใช้วิเคราะห์ว่าข้อมูล ชุดนี้เหมาะที่จะนำมาวิเคราะห์หองค์ประกอบหรือไม่ โดยดัชนี KMO จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ค่าจะเท่ากับ 1 เมื่อตัวแปรแต่ละตัวสามารถทำนายได้ด้วยตัวแปรอื่น โดยปราศจากความคลาดเคลื่อน ส่วนค่าในช่วงอื่นๆ แปลความหมาย ดังนี้

.80 ขึ้นไป เหมาะสมที่จะวิเคราะห์หองค์ประกอบดีมาก

.70-79 เหมาะสมที่จะวิเคราะห์หองค์ประกอบดี

.60-.69 เหมาะสมที่จะวิเคราะห์หองค์ประกอบปานกลาง

.50-.59 เหมาะสมที่จะวิเคราะห์หองค์ประกอบน้อย

น้อยกว่า .50 ไม่เหมาะสมที่จะนำข้อมูลชุดนี้มาวิเคราะห์หองค์ประกอบ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดตามที่นิยมคือ ข้อมูลต้องมีค่าดัชนี KMO มากกว่า .50 จึงจะนำมา วิเคราะห์หองค์ประกอบ

5. ค่าสถิติของ Bartlett (Bartlett' Test of Sphericity) ใช้ทดสอบว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่ ถ้าค่าสถิติของ Bartlett มีนัยสำคัญ แสดงว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน สามารถนำไปวิเคราะห์ หองค์ประกอบได้

6. ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square: χ^2) ในการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน ไม่ควรมีนัยสำคัญ

7. อัตราส่วน ไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2/df) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันไม่ควรเกิน 2

8. ค่า Factor loading ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.30

9. ค่า RMSEI ใช้ประเมินความสอดคล้องของโมเดล

ถ้ามีค่าระหว่าง 0.05-0.08 แสดงว่าโมเดลค่อนข้างสอดคล้อง

ถ้ามีค่าระหว่าง 0.08-0.10 แสดงว่าโมเดลค่อนข้างสอดคล้องเล็กน้อย

ถ้ามีค่าระหว่าง 0.10 แสดงว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในครั้งนี้ จึงพิจารณาความสอดคล้อง ของโมเดล คือ ต้องมีค่า RMSEI ต่ำกว่า .05 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับ แก้แล้ว (AGFI) ซึ่งแสดงถึงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลัก พบว่า ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$) ด้านการติดตามและการประเมินผลกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.51$) และด้านการวางแผนกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า องค์ประกอบย่อยที่อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ($\bar{X}=4.65$) ด้านการกำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.62$) ด้านการนำ ($\bar{X}=4.58$) ด้านการควบคุมองค์กร ($\bar{X}=4.57$) ด้านการ กำหนดทิศทางขององค์กร ($\bar{X}=4.54$) ด้านการจัดองค์กร ($\bar{X}=4.52$) และ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ($\bar{X}=4.52$) ตามลำดับ และองค์ประกอบย่อยที่อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ขององค์กร ($\bar{X}=4.47$) การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร ($\bar{X}=4.47$) และ ด้านการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน ($\bar{X}=4.29$) และจากการพิจารณาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของทุกตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ทุกตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมสอดคล้องสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

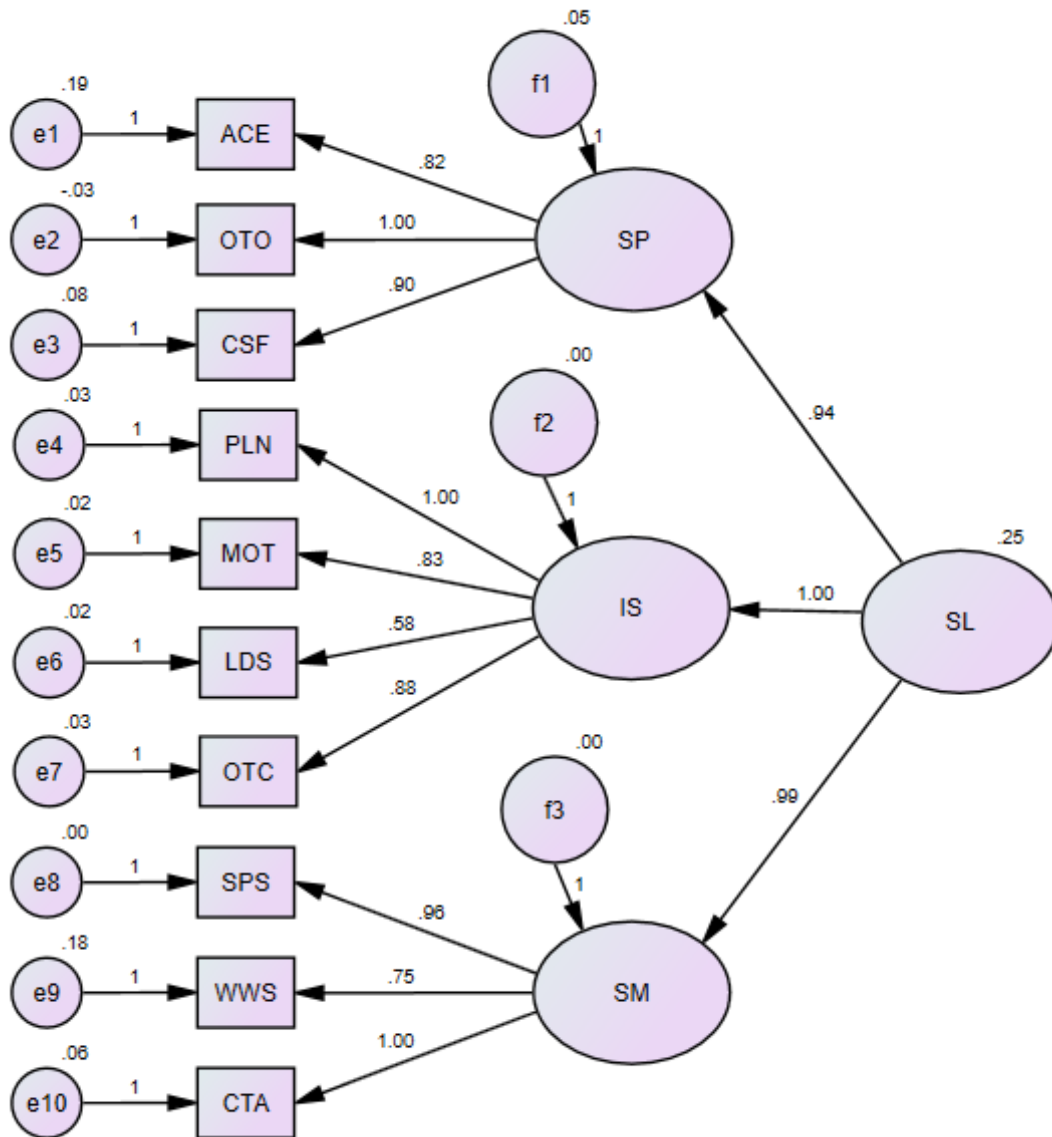
2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ		ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
	b	SE	R ²
การวางแผนกลยุทธ์ (SP)			
ACE	.70	.04	.49
OTO	1.05	-	1.10
CSF	.86	.03	.73
การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (IS)			
PLN	.95	-	.89
MOT	.94	.03	.87
LDS	.92	.02	.84
OTC	.93	.03	.87
การติดตามและการประเมินผลกลยุทธ์ (SM)			
SPS	1.00	.03	.99
WWS	.66	.06	.44
CAT	.90	-	.81
ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ		ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
	b	SE	R ²
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สององค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรี (SL)			
SP	.89	.28	.79
IS	1.02	-	1.04
SM	1.03	.03	1.56

X²=116.92 df =16 p-value = .62 GFI =.95 NFI =.98 TLI =.95 CFI =.98 RMSEA = .151 RMR = .010

** p<.01

แผนภาพที่ 1 โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากตารางที่ 1 และภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) = 116.92 ที่ชั้นแห่งความอิสระ (df) = 16 ความน่าจะเป็นไปได้เข้าใกล้ 1 (p) = .62 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = .95 ดัชนีความสอดคล้องสัมพันธ์ (NFI) = .98 ดัชนี ที่แสดงการยอมรับของโมเดล (TLI) = .95 ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ (CFI) = .98 ซึ่งเข้าใกล้ 1 และดัชนีวัดความ

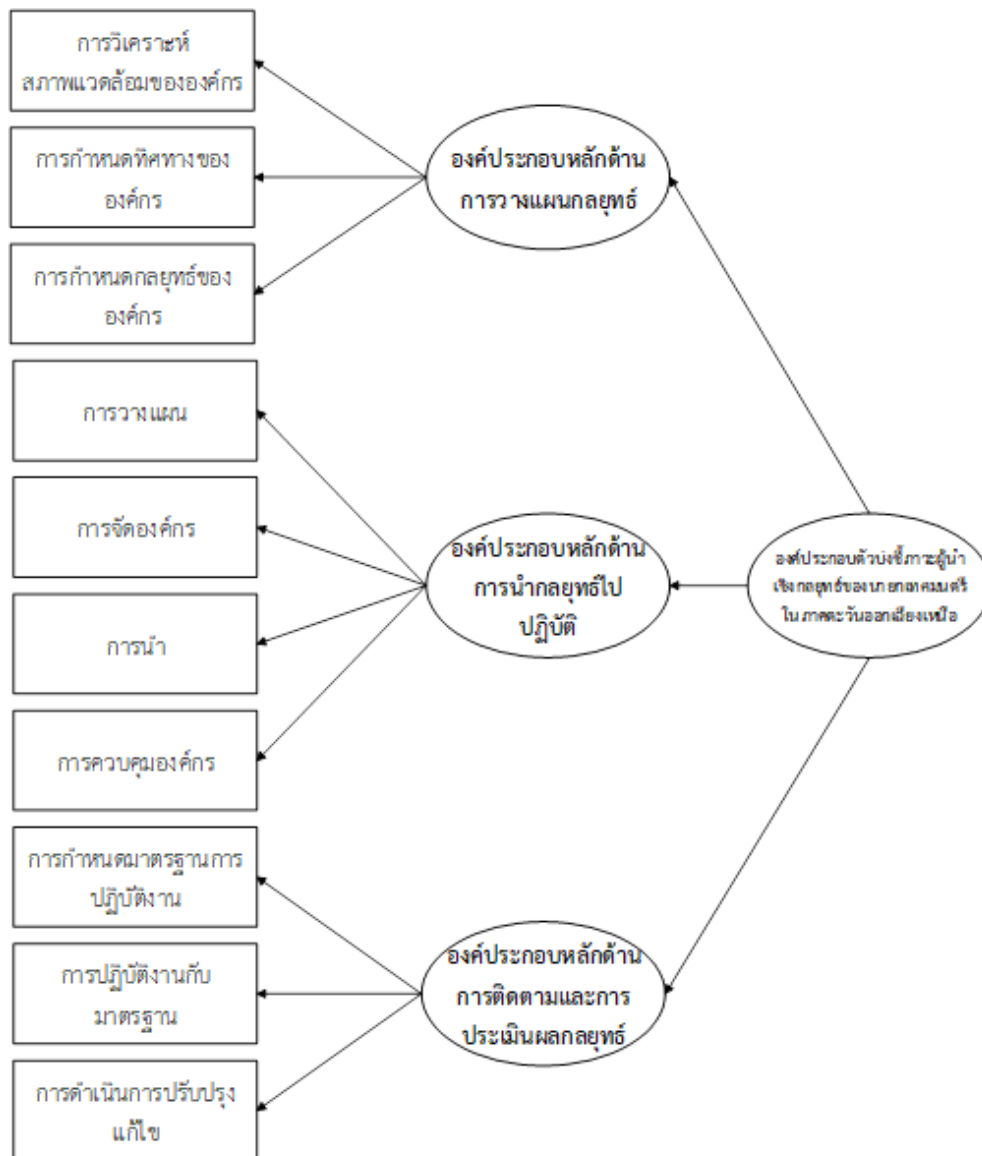
คลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) = .151 ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) = .010 แสดงให้เห็นว่า โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันดับแรก พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 10 ตัว มีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ .66–1.05 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญทางภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ การกำหนดทิศทางขององค์กร (OTO) รองลงมาคือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SPS) การวางแผน (PLN) การจัดองค์กร (MOT) การควบคุมองค์กร (OTC) การนำ (LDS) การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข (CTA) การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร (CSF) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร (ACE) การปฏิบัติงานกับมาตรฐาน (WWS) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ คือ 1.00 .95 .94 .93 .92 .90 .86 .70 และ .66 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันดับสอง พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ .89–1.03 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญทางภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ องค์ประกอบหลักด้านการติดตามและการประเมินผลกลยุทธ์ (SM) รองลงมาคือ องค์ประกอบหลักด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (IS) และ องค์ประกอบหลักด้านการวางแผนกลยุทธ์ (SP) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบคือ 1.03 1.02 และ .89 ตามลำดับ

ผู้วิจัย สามารถสรุปผังโมเดล ได้ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนางค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก จากผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักพบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และ มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรี ในภาค

[606]

Citation:

ชุดิเดช ยะภักดี, เสาวลักษณ์ โกศลจิตติอัมพร และ ยุภาพร ยุภาค. (2565). การพัฒนางค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (6), 593-610

Yapukdee, S., Kosonkittimporn, S., & Yupass, Y., (2022). Developing Strategic Leadership Components and Indicators of Mayor in the Northeast.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (6), 593-610; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.166>

ตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการติดตามและการประเมินผลกลยุทธ์ เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไสว พลพุดา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบหลักด้าน การวางแผนกลยุทธ์ 2) องค์ประกอบหลักด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 3) องค์ประกอบด้านการติดตามและการประเมินผลกลยุทธ์ และวรรณกรรม สำราญใจ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร 2) การสร้างและธำรงรักษาทีม 3) การมุ่งเน้นและพัฒนามูลค่า และ 4) การมุ่งเน้นและการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม ซึ่ง (Dubrin, 2007) กล่าวว่า การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy Leadership) หมายถึง กระบวนการ ในการกำหนดทิศทางกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กร ในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ให้องค์กรอยู่รอดต่อไปได้การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ยังเป็นอีกหนึ่งในประเภทของภาวะผู้นำที่จะเป็นตัวผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เป็นแนวทางการบริหารที่เป็นระบบ โดยแต่ละส่วนจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) สู่เป้าหมายที่มีการกำหนดไว้ในกรอบทิศทางเชิงกลยุทธ์ หรือ ที่เรียกว่า “ภารกิจ” (Mission) การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) นั้นมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ว่าด้วยการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) และส่วนที่ 2 ว่าด้วยการดำเนินการ (Implementation) เพื่อให้แผนดังกล่าวสำเร็จลุล่วงในการดำเนินการดังกล่าว ทรัพยากรจะถูกจัดสรร เพื่อให้มีการใช้กรอบที่มีทิศทางแน่นอน ทั้งเงื่อนไขในทุกองค์ประกอบจะถูกกำหนด เพื่อให้มีความสัมพันธ์กันในการผลักดันองค์การไปสู่ทิศทางที่มีการวางกรอบไว้ ความจริงแล้วการบริหารเชิงกลยุทธ์แม้จะมีกรอบกำหนดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเอื้ออำนวยต่อกันก็จริง แต่ได้เปิดโอกาสให้มีความยืดหยุ่นในการบริหาร เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมจะเห็นได้ว่าภารกิจ (Mission) ที่ถูกต้องจะต้องกำหนดไว้ในลักษณะที่เป็นนามธรรมเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการตีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตในระยะยาวได้ การบริหารเชิงกลยุทธ์ จึงมีลักษณะเป็นการบริหารบนพื้นฐานของดุลยภาพ (Balance) ระหว่างกรอบทิศทางและความยืดหยุ่นในการปรับตัวการบริหารเชิงกลยุทธ์

ดังนั้น ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นายกเทศมนตรีต้องมีการศึกษาบริบททั่วไปของปัญหา ความต้องการขององค์กร มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและ

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรและมีการกำหนดวิธีการหรือกำหนดแผนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ช่วยให้
องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรที่ชัดเจน
การประเมินและคัดเลือกกลยุทธ์เพื่อให้ได้กลยุทธ์เหมาะสมกับองค์กรมากที่สุด มีการวิเคราะห์หาสาเหตุของ
ปัญหา มีการแก้ไขในสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานมีความเหมาะสม และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เพื่อ
นำไปพัฒนางานในองค์กรต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก จากผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักพบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิง
ประจักษ์และ มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ
นายกเทศมนตรี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้าน
การติดตามและการประเมินผลกลยุทธ์ เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรี
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาจึงควรดำเนินการ ดังนี้

1.1. นายกเทศมนตรีสามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน โดยกำหนดตัวชี้วัดในการดำเนินงาน
ให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และสามารถพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสมกับ
บริบทต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง

1.2. นายกเทศมนตรีสามารถนำองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกล
ยุทธ์ของนายกเทศมนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ
และพัฒนาตนเอง พัฒนางค์กรต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น นายก องค์การ
บริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อจะได้ข้อมูลจากทุกภาคส่วนขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นมาวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินและติดตามผลการนำตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายก เทศมนตรี
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการปฏิบัติงานจริงด้านการนำไปใช้และพัฒนาเพื่อนำผลการวิจัย ดังกล่าวนำไปใช้
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนายกเทศมนตรีให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เชิงประจักษ์ เพื่อ
พัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยที่ชัดเจนเพิ่มมากขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). *สรุปข้อมูล อบท ทัวประเทศ*. [Online]

<http://www.dla.go.th/work/abt/index.jsp> [20 กรกฎาคม 2563].

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: บริษัททริบเพิ้ลกรุ๊ป จำกัด.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.

วรวรรณ สำราญใจ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 3(7), 1725-1736.

สัญญา เคนาภูมิ. (2555). *เทคนิคการบริหารและภาวะผู้นำ*. มหาสารคาม: คลังนานาวิทยา.

ไสว พลพุดธา. (2557). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Butprom, K., Muangkot, W., Loisanan, N., Namkhunthod, N., Wiwithkhunakorn, S., & Sangkhaho, W. (2021). Factors Affecting the Administration of Local Administrative Organizations: A Case Study of Local Administrative Organizations in BanKhai District, Rayong Province. *International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews*, 1(3), 13–22. <https://doi.org/10.14456/jsasr.2021.12>

Dubrin, A.J., & Andrew, J. (2007). *Leadership research findings, practice, and skills* (5th ed.). Boston: Houghton Mifflin.

Ireland, R.D. and Hitt, M.A. (1999). “Achieving and Maintaining Strategic Competitiveness in the Twenty-first Century: The Role of Strategic Leadership,” *Academy of Management Executive*. 13 (1), 43 – 57

Jedaman, P., Kenaphoom, S., & Udompan, A. (2022). Transcendental Leadership in Leader’s Strategies Management Under the 21st Century Dynamics Era. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 2(3), 27–44. <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.24>

Khanapsak, S. (2015). *Customer Satisfaction with the Services of Local Administration, for the Fiscal Year 2014*. Inthaninthaksin Journal. 10(1), 35-51.

Lertpaitoon, S., & Wantanakorn, M. (2003). *The concept of strong management with Direct mayoral election in Thailand*. Democracy Development Study Center, Bangkok: Thammasat University.

Luo, J., & Asavisanu, P. (2022). A Model for the Development of Leadership Competencies Through Participation in Extra-Curricular Activities for Undergraduate Music Students in Southern Sichuan, China. *International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews*, 2(4), 89–102. <https://doi.org/10.14456/jsasr.2022.32>

Yamanw, T., (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd edition, New York. Harper and Row Publications.